

Entrevista

Josep Frigola,

Josep Frigola i Ribas va néixer a Ventalló (Alt Empordà) el 21 de juny de 1941. Als deu anys va entrar al Seminari de Girona i als vint-i-quatre va ser ordenat sacerdot. El 21 d'octubre de 1965 va arribar a la diòcesi de Kupela (Alt Volta, l'actual Burkina Faso) com a membre dels Missioners d'Àfrica (Pares Blancs), societat fundada a Alger pel cardenal Lavignerie l'any 1867. La seva consigna és establir relacions d'amistat i cooperació entre cristians i musulmans. Enguany formen les rengles 1.684 missioners originaris de 42 països que s'ubiquen en 310 comunitats. La seva mitjana d'edat és de 68 anys, i tenen 339 joves en formació, dels quals 294 són africans. Es distingeixen per la internacionalitat de les comunitats i el treball en equip.

En el decurs dels seus quaranta anys de vida africana ha anat enviant als familiars i amics cartes personals i col·lectives, de caire testimonial. Un llegat que és un retrat d'ell mateix: planer i proper, franc i assossegat. Amb fons. Els textos –a hores d'ara en curs d'edició–, reporten el seu itinerari personal amb sentit i sentiment. Fets d'autenticitat, amb grapa i estil. Sense tics homilètics, descobertes etnogràfiques ni sorpreses exòtiques. Res més que la reflexió oberta i espontània d'un missioner que expressa com ha bastit la seva vida amb l'Evangelí. I prou.

Josep Frigola i Ribas, l'africà més empordanès o l'empordanès més africà, tant se val, viu a Niamey, Níger (frigolajosep@yahoo.fr). Quan bufa l'*harmatà* recorda l'embat tramuntanal.

–Tot va començar a l'Empordà.

–Sí, vaig néixer a Ventalló en temps difícils de postguerra, i els pares se'n varen anar a fer de pagès a can Palol de Vila-robau, la casa pairal dels besavis. Érem dos germans i després en varen venir dos més, un noi i una noia.

–Quins records guardeu de la infantesa? Què en queda de tot allò al vostre cor?

–De la meua infantesa en queda com un pòsit concentrat que quan es remena torna a donar color i sabor a tot el contingut de la vida. Són anys d'una experiència banal i, a la vegada, plena d'un caliu tan especial que és

capaç encara d'escalfar-te el cor en el moment menys pensat. Suposo que ja és bagatge per emportar cap al més enllà. L'afecte familiar rebut, les pàgines viscudes en un poblet petit com un puny, les entremaliadures que fèiem a cara i creu, agafar la bicicleta cada matí per anar a l'escola, anar a nedar al riu Fluvià o a la platja d'Empúries, passar hores fora de casa perquè ens havíem escapat a buscar nius d'ocells o pinyes pinyoneres... Déu meu, quants retalls de vida que encara fan piló de felicitat ben gros. També recordo les enrabiades, esbatussades, cops de verga i mals tràn-

«La interculturalitat s'ha de mastegar molt bé perquè, si no, no es paeix»

una vida per Àfrica

gols... Però, tot ha anat aigua avall perquè l'enteniment i el cor tenen un garbell màgic que deixa passar per ull tota l'escòria i només serva el bon metall.

-I un dia vàreu anar al Seminari de Girona.

-Primer, el capellà del poble, mossèn Joaquim Calm, em va proposar fer d'escolà. Es veu que ja en tenia bona fusta pel fet de ser força entremaliat i un pèl espavilat. A empentes i rodolons vaig aprendre les respostes de la missa en llatí i, de tant en tant, per integrar-me millor en aquell ofici, bevia un glop de vi a la sagristia i

pujava al campanar a caçar nius de pardals. Un bon dia vaig veure plantat a la porta de l'església un cartell on hi havia un nano trempat, amb una cara de murri que cridava l'atenció; portava sotana i faixa vermella. Me'l vaig mirar i remirar. Més tard, no sé ben bé si jo mateix vaig insinuar al mossèn que volia ser capellà o si ell m'ho va proposar. En tot cas, no hi vàrem pas donar gaires voltes. Encara no havia complert onze anys quan vaig entrar al Seminari de Girona. L'avi de can Po i altra gent entesa del poble em deien: «Sí, noi, fes-te capellà, que seràs un senyor i menjaràs xocolata

desfeta cada matí». Alguns deixaven anar pel broc gros: «Ja ho saps que et sanaran?». Devia ser per allò que tota vida ha de tenir dolç i agre.

-Descoberta i aprenentatge. Quins fonaments bastiren la vostra vocació?

-De la infantesa a la joventut, passant per l'adolescència, hi ha un llarg camí amb un procés vocacional que ni és enrevessat ni té misteris. Anàvem seguint el tarannà de la vida de Seminari estudiant humanitats, filosofia i teologia. La convivència amb els companys de curs i amb tota l'altra trepa ens mantenia dins un mateix

ideal i un clima de germanor. Historietes de misèria i companyia també n'hi va haver, però ens complaem a comentar-les sovint sense cap mena de cremor d'estómac ni d'esperit. Jo vaig continuar sent molt criatura durant els primers anys i vaig tenir la sort que no es trenqués el fil conductor per on passava, ara n'estic més segur que mai, el flux del do de la vocació. Més tard, sembla que vaig fer un canvi interior gros, tot i que presentava el tarannà exterior de sempre. Sóc conscient també que moltes persones de dins i fora del Seminari em varen ajudar, guiar i servir de model.

-Sou missioner d'Àfrica. Com els vàreu conèixer i com us hi vàreu acostar? Què us va decidir a ser pare blanc?

-L'esca de tot va ser en Joaquim Vallmajó. Déu sempre ho fa bé, però no saps mai per quin cantó et sortirà. Era al captard d'una tarda de mitjan juny de l'any 1961. Preparàvem els exàmens de fi de curs tot invocant sants i mare-dedéus perquè la prova anés bé. Sense més ni més, en Quim ve al meu costat i em diu a cau d'orella que es fa missioner i se'n va a l'Àfrica amb els Pares Blancs. Em va deixar estabornit. No havia pensat mai, ni un sol dia, en la possibilitat de fer-me missioner. Ben al contrari, tot i admirar-los, em semblaven gent eixelebrada. De cop i volta, un moviment interior em va mig embriuar. Vaig començar a pensar de valent, a fer gargots i escriure sobre el paper que tenia a mà «sí», «no», «sí», «no»,... En el fons, era una altra manera de qüestionar-me de soca-rel. Va ser l'inici de resposta a una pregunta que m'anava sacsejant d'un costat a l'altre: «per què ell sí i jo no?». Aquest tripijoc va durar un temps relativament curt fins que vaig prendre la decisió de marxar.

-Per què un jove pren l'opció de fer-se missioner i comprometre's amb un continent per a tota la vida?

-Tal com ja he deixat entendre, hi ha un substrat de vocació que ho manté tot obert malgrat que de fora es vegin portes i finestres ajustades. Hi ha el famós fil conductor que, mentre deixi passar el corrent, permet que tot vagi tirant endavant tot i les pujades i baixades de tensió. I, finalment, hi pot haver una mena de caiguda del cavall com la de sant Pau, que et condueix a dir el sí decisiu. Els compromisos presenten cares molt diferents, però tots s'abiquen allà mateix, a un *fiat* que, renovat periòdicament, esdevé definitiu.

-D'entrada, a Gap (Alps francesos) per a l'etapa de reflexió, us devíeu trobar com al bell mig de la Societat de Nacions.

-Es tracta d'un any de preparació espiritual intensa. Com que som una societat missionera internacional, i es pot dir també que intercontinental, hi havia de tot i força. Conviure així és molt exigent. Primer de tot, t'has de decapar de molta culturalitat heretada que encongeix i tiba massa si vius en un ambient d'aquesta mena. Després, has d'aprendre a viure en equip i en comunitat. El resultat sol ser positiu i enriquidor en la mesura que s'és generós. N'hi ha també que, per raons diverses, en surten com escopetejats.

-Com es forma, i en què, un missioner?

-Es tracta d'assolir una vida humana «assenyada», en la mesura que en som capaços, amb abundants espais de reflexió i pregària interior per solidificar-la. Cal poder oferir habitualment un acolliment franc i generós als altres valors culturals i maneres de ser. Es tracta també de viure una vida de comunitat que no solament aplega membres sinó que dóna testimoni per ella mateixa. Amb temps i assiduitat s'hi hauran d'afegir els estudis que un i altre fa segons les seves possibilitats, preveient la missió que li escau o li encomanaran. Actualment, després del

«L'educació és el millor camí per al progrés humà i social dels pobles»

batxillerat es necessiten nou o deu anys per arribar a cap.

-Els missioners, combregueu entre el profetisme i la institucionalització?

-Recoi, això ja són nocions de gruix! Als que no sortim fora de mida o som normals, per entendre'ns, ens convé seguir la filera de la institució. Hi entrem, ens formem, hi aportem decisions personals, crítiques i rebequeries, anem seguint i col·laborant per camins fressats. Aquesta és la plataforma necessària, crec jo, per combinar bé les coses: exercir una missió que t'agrada en acord, al mateix temps, amb un projecte comú d'acció social i apostòlica. Un principi sagrat, doncs, és treballar conjuntament amb les esglésies locals i les seves institucions. Amb això assegurat, els carismes i les rauxes profètiques poden esbotzar fronteres i fer-te anar més enllà en qualsevol moment. De fet, sembla que l'Evangeli i el Regne de Déu que s'hi proclama ens ho demanen així. He constatat que és el compromís de vida amb la gent, sobretot, el que ens fa ser profetes encara que sigui només provisionalment. En època d'alt rendiment com també en període de rebaixes, tots portem a dins ingredients de profetisme. Viure l'avui del món que t'envolta de prop o de lluny, per més que ens queixem i fugim d'estudi dient que està esgavellat sense remei, interpel·la a fons i et fa prendre opcions. O caixa o faixa. Quan Déu ens fa veure que el seu poble pateix o desbarra, quan no se li ronseja i s'és generós, llavors surten i actuen els profetes.

-Com són les comunitats dels pares blancs? Com s'organitza la vida a l'interior i portes enfora?

-Resumint-ho, es pot dir que és una Societat de Missioners per a l'Àfrica, que acull, forma i envia els seus mem-

bres demanant-los de fer vida comunitària en equips internacionals de tres persones. Cada comunitat s'insereix en un context determinat. Depèn dels responsables de l'església local en allò que té a veure amb la pastoral exterior, i dels responsables propis quant a la vida interna. La major part de vegades un projecte comú uneix els membres, però també es dona els cas que cadascú faci un treball diferent.

-a vida comunitària -com tot en la vida- és plena de llums i ombres.

-Oi, sí. Aquesta assignatura sempre queda pendent. Una comunitat s'ha d'anar construint i no s'acaba mai. La identitat i la cultura de cadascú ens marquen molt. Tot i l'esforç que fem per integrar-nos en el país de missió, a vegades no som prou capaços de fer el mateix per integrar-nos en la pròpia comunitat. La qüestió intercultural, tant a dins com a fora de casa, s'ha de mastegar molt bé perquè, si no, no es paeix. Per altra part, els equips de tre-

ball i de vida comunitària van canviant amb una certa freqüència. No és ni cançó enfadada ni disc ratllat, és un tornem-hi que és val.

-El vostre periple missioner abraça quatre dècades. Quines etapes en destacaríeu?

-Amb motiu dels 40 anys d'ordenació i de missioner a l'Àfrica vaig escriure una circular parlant de quatre llesques de vida gruixudes. De fet, són 20 anys a l'Alt Volta (Burkina Faso actual) i 20 anys més a Níger. Els primers temps, fent de vicari en dues parròquies, vaig abocar tota l'embranchida i zel que tenia cap a la pastoral de la comunitat cristiana i cap a la constitució de comunitats de base que anaven sorgint. Eren temps de posada en marxa del Concili Vaticà II i ens hi recreàvem de debò. Des de bon començament, vaig agafar un compromís d'animació i suport del món rural, arraconat i analfabet. Després, he seguit molt en aquesta línia mirant de conjuminar adequadament evangelit-

zació i promoció humana. Quan m'han confiat la responsabilitat de parròquies o d'altres activitats, dec haver pres més decisions que afavorien aquest tarannà, però solem sotmetre tots els projectes a l'equip. Així, cadascú defensa els seus drets, deixa parlar els seus sentiments, té prou mà esquerra per mirar de fer caure la balança pel bon costat. El canvi de país i de context sociocultural em va impactar molt. Aleshores sí que hi va haver rebombori interior en mi. La visió de la Missió i la manera d'implantar-m'hi ja no era la mateixa. Tot el Poble de Déu, la Comunitat Humana sencera, m'aparegué com a terreny prioritari de presència, de relació i d'acció. Abans, ho havia dedicat tot a la Comunitat Cristiana gairebé en exclusiva. Ara, també me l'estimava, aquesta comunitat, però considerava que l'havia de tractar tal com en realitat era, immersa en el seu món.

-A hores d'ara quin sentit doneu al vostre compromís?

-Treballa en l'organisme d'acció caritativa i de desenvolupament que té l'Església que és a Níger. És com una mena de gran ONG que depèn dels bisbes i de l'estructura eclesial. Intenem coordinar millor, sobretot a partir

de la base, l'ajuda d'assistència a la població i tot el que suposa autopromoció, desenvolupament... Jo em dedico a l'educació de base per a tothom en el camp no formal, és a dir, el que no pertany a l'escola o als instituts d'ensenyament. Abracem les dues diòcesis, que és com dir tot el país. En l'avaluació de la campanya 2005-2006 hi figuren més de tres mil aprenents. El programa ens fa tenir cura també de 22 biblioteques populars escampades arreu. Tothom ho diu, i també em sembla que ho tinc clar, que l'educació és el millor camí pel progrés humà i social dels pobles. Em sembla, a més, que és el millor camí per fer descobrir a tota persona els valors evangèlics. Tant li fa que no els posem l'etiqueta d'aparador per identificar-los i fer-los valer com a justificants del nostre treball. A vegades, anar amb el santcrist pel davant és contraproduent, sobretot en un país islamitzat. El testimoniatge de vida té prou pes i crea impacte suficient.

-Malgrat tants anys manteniu un català impecable i sense accent. Com nodriu la vostra vida allà? Quines possibilitats teniu per al lleure? Com l'ocupeu?

-Certament, he tingut molt poques ocasions de parlar català d'una manera

assídua. Els primers dies, quan torno a Catalunya per fer un període de vacances, diuen que se'm nota un accent afrancesat. Algunes expressions o interjeccions de la llengua africana em surten d'estampida com trets per la culata. Després, de mica en mica, tot es va posant a to. La llengua mare té arrels profundes, i només si perdem la xaveta ens n'oblidem. No puc pas dir el mateix pel que fa al castellà, ja que el xafo força malament. A més del necessari manteniment personal, el treball d'animació de grups i comunitats exigeix reflexió, lectura i preparació de textos. Miro de llegir alguns llibres de tota mena cada any, però és en articles especialitzats, revistes i periòdics on trobo l'aliment adequat per al consum de cada dia.

-Quines llengües parleu?

-Tres de llatines i dues africanes, el mossi i el haussa. N'estic aprenent una altra d'allà on visc actualment. Els amics -visca!- tenen curiositat per saber en quina llengua penso, prego, estimo... És cert que, a vegades, sóc conscient i m'adono del registre cultural on navego, però la major part del temps no en faig ni cabal. Hi deu haver un xafarranxo en el disc dur intern que Déu n'hi do. De totes maneres, la parla del silenci, la de la pregària de comunió i la que expressa l'estimació de cor, es pasten i couen totes soles. Porten un xip de fabricació d'origen que sempre fa possible la traducció simultània amb qui vius i et desvius.

-Català, africà, ¿com viviu aquest aigua-barreig d'emocions i voluntats?

-Penso que la persona universal en si, ben neta i plomada, no existeix. En canvi, les arrels, siguin d'allà on siguin, si es nodreixen de bons adobs i no esdevenen racistes de camí ral, porten innat l'objectiu de fer tronc i branca. Les particularitats ben ente-

«Portem un xip de fabricació d'origen que sempre fa possible la traducció simultània amb qui vius i et desvius»

ses són el millor cultiu per crear conjunt i harmonia. La universalitat demana sempre pluralitat, i em sembla que s'ha de forjar a base d'una interacció entre les parts i el tot. Entenguem-nos, eh?, molt més fàcil de dir que de fer.

-Mai no heu deixat de tenir lligams a les terres de Girona. Internet i el correu electrònic han estat un canvi radical en les vostres possibilitats de comunicació.

-Últimament, el fet de viure i treballar a la capital m'ha permès d'enganxar-me a aquesta mena de galàxia informàtica. Ens arriba molta informació per tots costats. La banalitat i la porqueria també hi són abundants, per desgràcia. Hi ha tanta oferta que allò més feixuc és escollir, no perdre-hi gaire temps, fer fructificar el que vas rebent i et convé. Tot primer, amb la qüestió del correu, em pensava que no tindria tanta feina. Ara, veig que s'ha multiplicat per dos o per tres. Els missatges i missatgers de l'espai virtual van tan ràpids que ens fan caure en la impressió que se'ns escapa, d'un segon a l'altre, l'existència i, àdhuc, la nostra pròpia oportunitat de salvar el món. Les noves tecnologies ens esclavitzen d'alguna manera i ens podran fer perdre els oremus de festa major si no hi plantem cara.

-Les vostres circulars han estat un instrument per eixamplar els vostres amics i un instrument d'evangelització. Algun dia es posaran a l'abast de tothom?

-Des de bon començament vaig sentir la necessitat d'eixamplar la xarxa de comunicació per fer-la arribar més enllà de la família i colla d'amics més propers. Per això vaig decidir d'escriure cartes col·lectives o circulars. Vulgui's o no, junt amb el poc i molt que som, ens convertim en ponts i relleus entre els nostres països d'origen i allà on treballem. Tot i que físicament

estem ben lluny, és un vaivé gairebé constant. Aquesta tasca m'engresca, sé que és delicada perquè no s'ha de carretejar gat per llebre d'un costat a l'altre ni encara menys vendre'l. Com que fa bé a molta gent que em diu sense ficció «envia'ns les circulars, les trobem interessants», llavors, vaig seguint en aquest camí. Amb la col·laboració d'un grapat d'amics de solera pensem publicar aquests textos ben aviat. Desitjo i espero que serveixin d'esca perquè molta gent respiri altres aires a ple pulmó i en deixi entrar bones alenades en llurs vides. Fer turisme, aprendre i saber com viu la gent a l'altre cap de món, tastar coses i viure experiències exòtiques... tot té el seu encant. Ens cal, però, anar més lluny, més enllà de la curiositat i

de l'exploració. Ben sovint, ens manca acollir i fer nostra una problemàtica, viure una situació determinada amb la intenció de compartir amistat i servei, esdevenir-ne solidari.

-Quan torneu a l'Empordà i a Catalunya ¿què us plau visitar?

-A nivell físic, ben arran de muntanya, plana i mar, més que res, necessito respirar aires i vents empordanesos. Al cap d'un temps, el tròpic africà amb la seva calor tòrrida, la xafogor, l'*harmatà* i la pols ens pot deixar una mica àrids i feréstecs. Llavors, reveure o visitar totes les contrades i varietats de la nostra naturalesa em fa il·lusió i m'oxigena. No cal dir que reveure llocs i viure esdeveniments emblemàtics, situar-hi persones ja conegudes o des-

cobrir-hi cares noves, reescalfa la sang i la fa córrer més de pressa. Els sentiments també es desfermen i saltironen com esbojarrats. Fixeu-vos i preneu-ho només com un exemple: sentir tocar sardanes i veure-les ballar em corprèn cada vegada.

-Com veieu la realitat actual catalana: la societat, la política, l'Església...?

-Això no es pot contestar amb dues paraules ni pretendre tocar tots els àmbits. Per altra banda, solem parlar de casa nostra una mica travats, amb una mena de pudor i d'estima que no ens permet rentar la bugada al safareig públic... A l'engròs, i pel que fa a la societat en general, la veig com excessivament obesa de benestar material. Es treballa molt i es guanya molt per a dos objectius majors: acumular riquesa i viure bé segons els canons més refinats de l'hedonisme i del sibirisme.

Quant a l'Església, no sé ben bé què dir-ne. Veient i escoltant-ne alguns responsables, la gent cada dia més gran que va a missa i la immensa majoria de poble que passa olímpicament del que l'Església oficial fa i desfà avui en dia, tinc la impressió que

anem cap a una davallada espectacular. Potser cal que toquem fons abans de replantejar-nos amb quina mena d'evangeli ens passem pels carrers i places del món. Evidentment, si s'ha de capgirar la truita ha de ser només amb pura essència d'evangeli. Per altra banda, els canvis els haurem de viure plegats des de dins i estar-hi ben implicats abans d'esgavellar el que no ens apareix com a evangèlic o fa ferum d'altra cosa.

-Viu en un país no cristià. Per què i com un nadiu pot abandonar una religió tradicional per convertir-se'n a una d'importació, alternativa i minoritària?

-No estic pas ben segur que les religions s'abandonin així com així i que se'n agafin de noves sense mirar massa prim. Es pot anar canviant la manera de veure les coses i de practicar uns ritus o de resar o de viure en una comunitat determinada. Però creure en Déu de debò, en tot el que ha creat i, ben particularment, en el que som i hem de ser en tant que persones humanes, ja són figures d'un altre paner. Tothom és molt tributari de la cultura que ha heretat i està sotmès a una pressió social que pot ser més o menys

aclaparadora. Per altra banda, la interculturalitat del nostre món esbotza, per ella mateixa, fronteres que no ens podem imaginar. Qui de nosaltres, líders indiscutibles de llibertat i d'independència, no «importa» coneixements, filosofies, valors, cultura, religió, superstició, manies i, fins i tot, potingues globalitzants que ens engargussen?

En un país de religió diferent a la nostra, el que cal fer primer de tot és respectar el que la gent pensa i creu. Però, sortosament, el seu món religiós, igual que el nostre, evoluciona i canvia al llarg dels segles. El propi esdevenidor i el contacte amb altra gent són els principals factors d'integració, acolliment i transformació. Per altra part, tota educació i promoció humana contribueixen que hi hagi més obertura i tolerància, augmenten la capacitat de pertànyer a una comunitat plural. I, per sobre de tot, hi ha el do de Déu, incalculable, imprevisible. Això vol dir, més que mai, que tota persona, sigui d'on sigui, té el deure d'aportar coneixement, convicció, experiència i testimoniatge de vida que ajudi a progressar junts amb més germanor, justícia i pau. Amb aquestes coordenades, ens situem a les antípodes del sectarisme. Ni ens hauria de passar pel cap voler fer adeptes per engrossir files i ser més poderosos.

-Com s'estableixen les relacions entre els nadius i els missioners, entre els catòlics i els altres cristians i amb les altres religions? Teniu la sensació que hi ha un mercat religiós?

-Si haig de dir la veritat, molt sovint em fa pena veure com els cristians estem dividits a l'hora d'anunciar i testimoniar l'evangeli. Com més pocs som, el guirigall sembla més eixordador i fa caure l'ànima als peus. Tampoc no ens ha de fer cap gràcia pensar que els musulmans estan tant o més dividits que els cristians. Tot plegat és

«Les arrels, siguin d'allà on siguin, si es nodreixen de bons adobs i no esdevenen racistes de camí ral, porten innat l'objectiu de fer tronc i branca»

una gran desfeta per als creients en un sol Déu, tant si és Altíssim com si és baixíssim. Visc, de tant en tant, l'experiència pastoral d'aplegar fidels de diferents confessions, escampats i esmaperduts, per celebrar junts la pregària dominical. Com que els cristians som molt minoritaris, un 0,5 % del total de la població, acabem per comprendre que ens hem de donar molt més suport. També aprofitem cada ocasió que se'ns presenta per assistir a les celebracions musulmanes de tipus familiar o públic festiu. No és rar, a més, de formular intencions de pregària junts en certes trobades i sessions de formació. Pot aparèixer com «un mercat religiós», dieu? Sí i no. Suposant que encara hi pot haver negocis de bona llei, la dignitat de la vida humana, la qualitat d'una vida de fe, la llibertat religiosa per a tothom, la pau i la justícia arreu són certament negociables i tots tenim el deure de negociar-ho.

-A Europa s'ha potenciat la sensibilització vers la solidaritat internacional. Què us arriba d'aquest ressò i com es concreta al Níger?

-És un país amb una total manca de recursos perquè funcioni amb autonomia com a tal. La situació geogràfica i el clima tampoc no l'afavoreixen per res. Té molta necessitat d'ajuda i, de fet, se n'hi injecta a dojo. És clar, d'una manera interessada la majoria de vegades. Hi ha estats que hi tenen més interessos econòmics o geopolítics que d'altres. Els grans organismes internacionals solen tenir-hi el seu paper. Hi ha moltes ONG de fora i de dins que donen bons cops de mà. Les cooperatives i associacions a la base intenten posar dempeus parcel·les de població, però es fan i es desfan gairebé com la sardana. D'ajuda, doncs, es pot dir que n'hi ha molta. Potser manca integració i assimilació per part dels beneficiaris. I ben segur

que ni la generositat ni la planificació a llarg termini per part de les institucions exteriors són suficients.

-Quin rol tenen els missioners en la cooperació al desenvolupament?

-Primordial. Em sembla que amb tot el que he anat descabdellant s'hi pot veure una forta implicació. De fet, existeix un llibret sobre les grans orientacions i activitats de l'Església que és a Níger referent a tots i cadascun dels àmbits o sectors de desenvolupament. Fa poc, les dues grans branques d'intervenció social, la de tipus caritatiu i la que es dedica més directament al desenvolupament i a la promoció comunitària, s'han fusionat perquè, tant des de dalt com des de la base, es coordini millor tot. Per una part, cal evitar que hi hagi tants caps tants barrets i, per l'altra, ser més efectius bo i donant un testimoniatge de coherència entre vida de fe i promoció humana.

-Josep, la vostra missió ha valgut la pena? Val la pena?

-I taaant ! La Missió amb majúscula s'autogenera tota sola. És planetària, còsmica i eterna. Amb minúscula, aquella en la qual nosaltres ens belluguem, no es pot avaluar, només ens atrevim a quantificar anys i aplegar realitzacions. Imagino que l'objectiu més preuat deu ser aconseguir que la vida sigui missió i que la missió que tenim confiada regalimi bondat, s'encamini cap a la plenitud de vida.

-Com voldríeu finir els vostres dies?

-Mentre tingui corda per anar tirant, tal com els vaig començar: amb ganes d'estimar i de fer-ho millor.

-Què és Àfrica per a vós?

-No és Déu, però és tota una vida.

Carles Sapena

